

ЕНЕРГИЈА

КОЛУБАРА

број 35 // октобар 2020.

ISSN 2560-5143

Спремни
за зиму

www.eps.rs

ПРЕПОРУКЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ШИРЕЊА ВИРУСА COVID-19

У ЕЛЕКТРОПРИВРЕДИ
СРБИЈЕ

МЕРЕ ЗАШТИТЕ:

Често перите руке водом и сапуном (у трајању од најмање **20 секунди**) или користите средство за дезинфекцију на бази **70%** алкохола. После прања, чесму затворите марамицом или папирним убрусом.

Избегавајте **блиски контакт, руковање и љубљење**, а са саговорницима одржавајте раздаљину.

Не дирајте очи, нос и уста неопраним рукама.

Ако кашљете или кијате, **прекријте уста и нос** надлактицом или папирном марамицом.

Често **проветравајте** просторије.

Избегавајте боравак у **затвореном простору** са већим бројем људи.

Заједно против COVID-19!

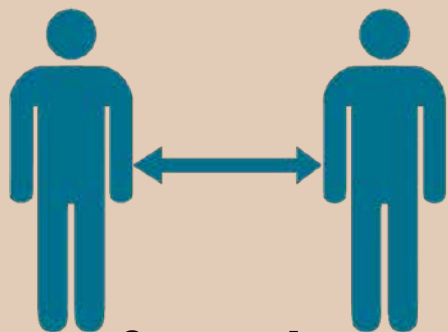
ПРЕПОРУКЕ ЗА ЗАПОСЛЕНЕ:

- обавезно и правилно носите заштитну опрему
- пре уласка у пословни простор дезинфкујте руке и обућу
- држите прописано одстојање од других особа
- брините о хигијени радног простора
- обавезно обавестите непосредног руководиоца уколико посумњате на симптоме COVID-19

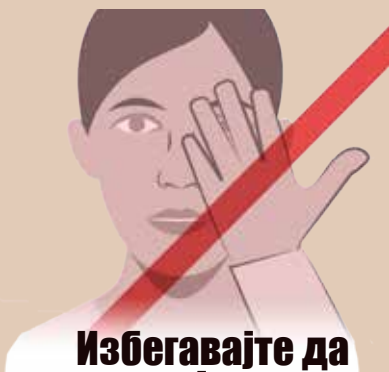
На основу
тренутних сазнања
стручних лица
процењује се да је
период инкубације
COVID-19 између
2 и 14 дана.

Током трајања инкубације у периоду од 14 дана лицу која има инфекцију COVID-19 могу се развити симптоми као што су:

- кашаљ,
- отежано дисање,
- повишена температура,
- грозница,
- главобоља,
- губитак чула мириса и укуса.

**Одржавајте
раздаљину**

**Избегавајте да
додируете лице**

**Перите руке око
20 секунди**

Садржај

05

из епс групе

Милорад Грчић, в. д. директора ЈП ЕПС,
обишао градилиште ТС „Златибор 1“
Трафостаница за 21. век

10

актуелно

Израда система за предодводњавање
на „Тамнава-Западном пољу“
Нова линија бунара

11

Електрослужба Поља „Д“
**Коп не сме
да стане**

12

репортажа

Четврти БТО систем Поља „Б/Ц“
**Мења географију
копа**

14

актуелно

Површински коп „Радљево“
**Припреме терена за
нови монтажни плац**

16

Одељење за радионичку
монтажу „Метала“
Трипут мери, једном сеци

18

Иноваторско достигнуће Александра
Јовановића, радника „Услуга“
Шампањак фонтана за медаљу

19

локални мозаик

Традиционално окупљање винара
**Здравице
упркос епидемији**

22

временов

Закон о рудницима
деспота Стефана Лазаревића
Више од рударства

06

О раду површинских копова од почетка године

Спремни за зиму

08

Хомогенизација угља у
западном делу „Колубаре“

Завршне пробе система

09

Реконструисан Трећи јаловински
систем на „Тамнава-Западном пољу“

Мање застоја - већа производња

импресум

ЕНЕРГИЈА
КОЛУБАРА

ИЗДАВАЧ: ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ.
ЧАСОПИС ИЗЛАЗИ МЕСЕЧНО

В. Д. ДИРЕКТОРА: Милорад Грчић, ДИРЕКТОР СЕКТОРА ЗА ОДНОСЕ С ЈАВНОШЋУ: Звездана Јовановић Поповић, РУКОВОДИЛАЦ ОДЕЉЕЊА ЗА ИНФОРМИСАЊЕ И ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: Ана Павловић, ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК: Милош Павловић, ФОТО-РЕПОРТЕРИ: Александар Рашић и Милан Цвијетић, АДРЕСА РЕДАКЦИЈЕ: Карађорђева 37, 11550 Лазаревац, ТЕЛЕФОНИ: 011 785 5086, 785 5089, Е-МАИЛ: redakcija@rbkolubara.rs, WEB SITE: www.rbkolubara.rs, НАСЛОВНА СТРАНА: Милан Цвијетић, ЛОГОТИП: Милош Павловић, ШТАМПА: „BIOGRAFCOMP“ д. о. о. Београд, ТИРАЖ: 3.500, ПРВИ БРОЈ ЛИСТА РУДАРСКОГ БАСЕНА „КОЛУБАРА“, ПОД НАЗИВОМ „КОЛУБАРА“, ИЗАШАО ЈЕ ИЗ ШТАМПЕ 24. СЕПТЕМБРА 1960. ГОДИНЕ, ОД 15. НОВЕМБРА 2017. НОСИ НАЗИВ „ЕПС ЕНЕРГИЈА КОЛУБАРА“

Велике инвестиције
из ЕПС-а су
заједнички интерес

Унапређење сарадње обавеза према грађанима

Милорад Грчић, в. д. директора ЈП ЕПС, разговарао је са Сашом Павловићем, градоначелником Пожаревца. Најважнија тема састанка је била унапређење сарадње између ЕПС-а и града Пожаревца и пожаревачких општина.

– У претходном периоду сарадња је постојала, али је постојао и ниво неразумевања. Веома сам задовољан што смо се сложили да у наредне две недеље градоначелник Пожаревца припреми списак свих нерешених питања из претходног периода, заосталих и свих будућих пројеката који су важни за све општине и град Пожаревац, а да ЕПС има учешће у тим пројектима – рекао је Грчић после састанка. – У обавези смо према грађанима да ту сарадњу унапредимо, а и председник

Александар Вучић кад неко има добре резултате каже да увек може боље. Сигуран сам да ћемо успети да нађемо не један заједнички пут него много заједничких путева. Да ли смо успели у том, то ће рећи грађани Пожаревца и општина. Сигуран

сам да ће врло брзо да се види помак на терену.

Грчић је нагласио да су Пожаревац, односно Костолац и сва околна места важни за ЕПС, те да Пожаревац и околне општине имају озбиљан ниво заједничких интереса са ЕПС-ом.

Он је објаснио да су то површински коп, производни термокапацитети и целокупна инфраструктура као што су путеви, водоводна и топловодна мрежа, заштита животне средине. Градоначелник Пожаревца Саша Павловић истакао је значај ЕПС-а за све грађане тог краја.

– У годинама иза нас сведоци смо да су велике инвестиције дошле из ЕПС-а, а то су изградња трећег блока у ТЕ „Костолац Б“, шестог БТО система, луке Костолац и низ мањих, али важних инвестиција – рекао је Павловић. – У наредном периоду очекујемо велику инвестицију за град Пожаревац, изградњу трафостанице 110/35/10 килволти. То ће значити стабилнији систем и повећање енергетских капацитета у граду.

Р. Е.

■ Успешан транспорт багера у „ТЕ-КО Костолац“

Корак по корак до копа „Дрмно“

Машине су већ
на ремонтном
плацу, а након
планираних оправки
биће укључене у
производни процес
ПК „Дрмно“

Демонтажа проводника
са 400 kV далеководом

Багери дреглајн 6/45 и 10/70 успешно су превалили пут дужине седам километара од поља „Кленовник“ и некадашњег копа „Ђуриковац“ до ремонтног плаца у близини контејнерског насеља „Дрмно“. У договору са руководиоцима ЕПС-а и пословодством рударског сектора огранка „ТЕ-КО Костолац“ планирано је да багери за потребе производње буду пребачени на активни коп „Дрмно“. Радиће на повлати угља и унутрашњем

одлагалишту копа. Транспорт ових багера, великих габарита, био је веома сложен посао и изводио се у неколико етапа.

– Пре почетка транспорта багера испитан је терен трасе по којој ће се кретати, урађено је геодетско снимање, раскрчено је самоникло растиње и решени су имовинско-правни односи с власницима парцела – рекао је

Машан Трифуновић, директор Дирекције за производњу угља огранка „ТЕ-КО Костолац“.

На путу до ремонтног плаца багери су прешли испод 110 kV и 400 kV далеководом, преко корита реке Млаве и преко индустријског колосека пруге између станице Стиг и ТЕ „Костолац Б“. Последња етапа до ремонтног плаца била је преко регионалног пута Дрмно – Брадарац – Кличевац, траса дугачка око четири километра.

– На изради овог дела трасе радило се данима. Уграђено је на хиљаде кубика земље и другог материјала да би се обезбедили потребни услови за прелазак преко инфраструктурних објеката и сигуран транспорт багера. Утрошено је много сати рада тешке механизације да се добије потребна носивост пута како машине не би пропадале и имале друге проблеме током транспорта – рекао је Зоран Сарић, руководиоца транспорта

од уласка багера у зону копа „Дрмно“.

Организација посла била је на високом нивоу. Свака група радника, као и екстерни извођачи радова, професионално су приступали послу, и заједничким снагама решавани су сви проблеми.

С. Срећковић

Грдосије на путу

Укупна дужина трасе је 7.000, а ширина 20 метара. Брзина багера при транспорту, односно „корачању“, износи 0,2 километра на час. Специфични притисак на тло при кретању је 14,9 N/cm². Нагиб трасе је до максималних осам одсто. Тежина багера 6/45 је око 300 тона, дужина катарке 45 метара, запремина кашике шест кубика. Багер 10/70 тежак је 680 тона. Дужина катарке је 70 метара, а запремина кашике износи десет кубика.

Осим бољих услова
за постојеће купце,
чак 90 инвеститора
добити прикључак
до краја године

Радови на завршетку изградње нове трафостанице „Златибор 1“ теку по плану и очекујемо да буде под напоном око 15. децембра – рекао је Милорад Грчић, в. д. директора Јавног предузећа „Електропривреда Србије“, приликом обиласка градилишта.

– Ова трафостаница, вредна 400 милиона динара, имаће потпуно нове водове, даљинско управљање и савремену опрему. Уграђују се две комплетно нове напојне ћелије по осам MVA и још једна нова од 12 MVA, са могућношћу да се повећа на 50 MVA. Биће то трафостаница за 21. век какву Златибор, као један од најважнијих туристичких центара и Златиборци заслужују.

Први човек ЕПС-а је објаснио да је напајање Златибора електричном енергијом последњих година било прилично отежано, али сада ће овај крај

имати све услове за развој туризма. Он је указао да се Златибор убрзано развија, да је изградњом ауто-пута „Милош Велики“ и градњом ауто-пута до Пожеге постао још ближи.

– Веома је важно што ће изградњом нове трафостанице „Златибор 1“, поред бољих услова за постојеће купце, чак 90 инвеститора добити прикључак до краја године. Уграђена је „Сименсова“ опрема, људи из ЕПС-а урадили су монтажу и у току су испитивања – рекао је Грчић. – Нова ТС је сигурност за

наредне деценије да Златибор може да се развија и да неће бити проблема са снабдевањем електричном енергијом. ЕПС увелико модернизује постојеће и гради нове трафостанице тамо где их није било. Политика председника Србије Александра Вучића то тражи од нас. Цела Србија се развија, не само туризам, отварају се фабрике, а да би се отвориле потребни су нови капацитети и осигурање већ постојећих.

ЕПС је недавно пустио у рад велике ТС у Лозници, Горњем

Милановцу, Убу, а гради се у целој Србији.

Арсен Ђурић, председник Скупштине општине Чајетина, захвалио се ЕПС-у јер је изградњом ове ТС ЕПС препознао Златибор као место прве туристичке категорије које има интензиван развој последњих неколико година. Он је рекао и да повећање енергетских капацитета омогућава даљи развој Златибора и стабилно снабдевање у дугорочном периоду.

P. E.

■ Поводом 6. октобра, Дана ЕПС-а

Поштоване колегинице и колеге,
На данашњи дан 1893. године, на Дорћолу, почела је да ради прва јавна централа и то је почетак историје „Електропривреде Србије“. Уверен сам да ће и 2020. година остати записана у историји као година у којој је ЕПС напредовао, развијао се и успешно се суочавао са многобројним изазовима.

Без запослених ЕПС не би био највећа енергетска компанија у Србији. Предан рад рудара, стручних инжењера, искусних монтера и запослених свих других професија, гаранција су за будућност ЕПС-а. Циљ је да наш ЕПС буде сигуран ослонац за грађане и привреду Србије. Поносни смо што настављамо и унапређујемо оно што су генерације пре нас створиле, а на нама је да учинимо све да највећа српска енергетска компанија остане најважнија карика у развоју Србије.

Честитам вам Дан ЕПС-а и желим много година рада, успеха и среће.

С поштовањем,

Милорад Грчић, в. д. директора ЈП ЕПС

ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА СРБИЈЕ

Спремни за зиму

Рудари „Колубаре“ настављају са остварењем одличних производних резултата. Упркос бројним изазовима са којима се сусрећу, изнова успевају да буду све бољи

Током првих девет месеци на површинским коповима РБ „Колубара“, када је реч о производњи угља, рудари су остварили одличан резултат. Како за наш лист каже Срђан Алимпијевић, директор ОЦ „Површински копови“, важно је истаћи да се тренд повећања производње лигнита наставља, а да „Колубара“ остаје битан фактор електроенергетске стабилности државе.

Од почетка године, а закључно са 12. октобром, на колубарским угљенокопима ископано је 23 милиона тона угља. По новом ребалансу плана производње угља, то је за један проценат више од плана, односно око 230 хиљада тона угља изнад биланса.

Првобитно је план производње за 2020. годину износио 29,1 милион тона угља, а ребалансом је подигнут на 29,7 милиона тона угља. Рудари „Колубаре“ су спремни да и овај задатак испуне и током предстојећег зимског периода, обезбеде потребне количине угља за стабилну и континуирану производњу електричне енергије из термосектора.

Поређењем приказа кумулативне производње закључно са 12. октобром, током текуће године је ископано око 345 хиљада тона угља више него у истом периоду прошле године, што је 1,5 одсто више.

Завршен рад БТО система на Пољу „Д“

– Можемо рећи да смо са откопавањем јаловине на Пољу „Д“ са одласком „глодара 2“ завршили. Остало нам је још да откопамо преостале количине угља у овој зони. По постојећем плану рачунамо да ће багер „глодар 7“ у фебруару следеће године завршити откопавање последње тоне угља на Пољу „Д“ и кренути у транспорт на Поље „Е“. Реконструкције и селидба производних система су велики, сложен и веома одговоран посао који захтева мукотпран рад и велики труд. Посебно желим да се захвалим свим радницима Поља „Д“ који су учествовали у свему томе – каже Алимпијевић.

■ Срђан Алимпијевић

Када се говори о другом производном сегменту, производњи јаловине, тренутно је реализација плана на око 81 одсто. Од почетка године до сада, на површинским коповима „Колубаре“ је откопано и одложено 46,6 милиона метара кубних откривке. То је нешто мање од производње откривке у истом периоду претходне године.

– Ушли смо у јесен и оно што је већ устаљена и редовна пракса је припрема за зимску сезону. Путевима унутар копова се насыпају, имамо довољне количине камена. Велики је акценат на томе и можемо рећи да је већина завршена и припремљена. Спремни су и бунари, сабирници, цевоводи. Све службе и делови унутар ОЦ „Површински копови“ су у пуној приправности. Завршавају се сви неопходни послови са циљем добре и квалитетне припреме за рад током зимског периода, када су услови за рад најтежи, а потреба за угљем највећа – каже Алимпијевић и истиче да је и погон „Помоћна механизација“ тренутно у стандардној и редовној припреми за зимску сезону, у режиму рада зимске службе.

– Битно је истаћи да смо ми у овој години на Пољу „Д“ без велике помпе, а уз огроман труд и напор свих радника овог копа, од припремних радова, преко запослених из рударске, машинске, електро, геодетске и осталих пратећих служби, урадили веома велики и обиман посао. Завршене су реконструкције свих система за производњу откривке који су били у зони копа Поље „Д“. Практично су сви БТО системи пребачени на нове радне позиције у зони Зеока – објашњава Алимпијевић и наводи да су наведени послови завршени у складу са планом.

Према речима нашег саговорника, багер „глодар 3“ је напустио зону Поља „Д“ и крајем фебруара, почетком марта је почела његова годишња инвестициона оправка и потпуна реконструкција и дислокација система. У априлу је овај багер закопао прву кашику на локацији Зеока у простору ПК Поље „Е“.

Након багера „глодар 3“, и „глодар 4“ је такође ремонтован, а систем пребачен на нову позицију. „Четворка“ је у мају почела са радом на локацији Зеока у зони копа Поље „Е“. Последњи багер који ради на откопавању јаловине, а транспортован је са Поља „Д“ на Поље „Е“ је „глодар 2“. Он је у септембру почео да ради на новој локацији.

Како најављује, на Пољу „Б/Ц“ је за крај октобра планиран почетак велике реконструкције Четвртог БТО система. Период инвестиционе оправке овог система ће бити искоришћен за реконструкцију транспортера. Реч је о једном етажном и два везна транспортера који ће бити измештени на нове локације.

– Реконструкција и нове позиције наведених транспортера омогућиће још сигурнију и већу производњу угља са овог угљенокопа. Већ у фебруару наредне године нас очекује долазак „глодара 7“ на ове угљене етаже. До краја године планирано је пуштање у рад „одлагача 5“ на Пољу „Б“ засебно са багером „глодар 5“. До сада су „глодар 5“ и „глодар 2“, као и систем за међуслојну јаловину на овом копу радили преко „одлагача 1“. Док се он не врати у рад, неопходно је да растеретимо ову производну линију. Очекујемо да се ових дана нова линија пусти у рад – рекао је Алимпијевић.

На Пољу „Д“ је планирано раздвајање линије на којој раде „глодар 9“, „глодар 3“ и међуслојна јаловина са угља. Они су били повезани на једну линију. У наредних петнаестак дана ће и ово бити раздвојено, па ће и „глодар 9“ и „глодар 3“ имати засебне одлагаче. Без обзира на временске услове, очекује се повећање производње након завршетка наведених послова.

Годишње инвестиционе оправке производних система на коповима „Колубаре“ врше се по унапред утврђеној динамици, која осигурава квалитетне и на време завршене послове. Ремонти опреме су заслужни за подизање погонске спремности рударске опреме и један су од предуслова за сигурну и континуирану производњу угља током зимског периода.

Како наводи Алимпијевић, инвестиционе оправке на свим угљеним системима су завршене раније. Када је реч о ремонтима јаловинских система, приводи се крају ремонт на багеру 2000 на „Западном пољу“. Након тога, инвестициони ремонтни радови на овом копу се настављају на багеру 1600 и Другом БТО систему, чиме ће бити завршен циклус инвестиционих оправки производних система на „Тамнава-Западном пољу“. На Пољу „Г“ су завршене све ремонте активности.

Када је реч о ремонтима опреме у источном делу рударског басена, предстоје радови на багеру „глодару 9“ на Пољу „Е“. У плану је да се сада не ради комплетан и уобичајен инвестициони ремонт, због ситуације са „одлагачем 1“. Вероватно ће сада на „глодару 9“ бити урађени неопходни послови током озбиљнијег сервиса који ће

трајати пар дана. Пуна инвестициона оправка овог багера ће, како објашњава директор копова, бити одложена за период када буде завршена санација „одлагача 1“ и он почне са радом, а „одлагач 6“ се врати на своју позицију.

Уз све активности које имају за циљ одржавање континуитета производње, паралелно се ради на пројектима који треба да осигурају ефикаснији и ефективнији процес. Један од њих је дуго очекиван и прижељкиван пројекат управљања квалитетом угља и хомогенизација на тамнавским коповима, у западном делу колубарског рударског басена. Тренутно је систем у процесу пробног рада. Угаљ се одлаже на депонију, користи се и узима са ње. Након завршетка пробног периода и пуног капацитета рада, очекујемо још сигурнију и стабилнију производњу.

Алимпијевић истиче да се током претходног периода на коповима осетило огромно олакшање због прилива нове радне снаге. Реч је о младим људима који су неопходни производном процесу.

– Такође, приметан је велики елан за рад код радника који су са привремено-повремених радова потписали уговоре преко ПРО ТЕНТ-а. Они су овим преласком добили бољи статус, веће плате. За разумевање и велику подршку смо веома захвални Милораду Грчићу, в. д. директора ЕПС-а. Волели бисмо да овде није крај, и знамо да овде није крај, када је реч о новој радној снази и надамо се новом приливу радника. Неминовност је да нам недостају радници у производњи. Ближи се крај године када је појачан одлазак људи у пензију. Имамо

разумевање и подршку и од менаџмента „Колубаре“ и од менаџмента ЕПС-а, не само потребан прилив радне снаге на коповима, већ и у другим деловима рударског басена – наглашава наш саговорник.

Алимпијевић истиче да за рударе „Колубаре“ нема одмора ни предаха. Упркос добрим резултатима које остварују, а текућа година је посебно била тешка због епидемије коронавируса и бројних проблема које је вирус донео, пред њима је зимски период када су све очи упрте у производњу.

– Још једном хвала свим запосленима на коповима на раду, а и великом труду који су до сада уложили и свакодневно улажу за испуњење задатака који су пред нама постављени. Такође, морам да се захвалим и колегама из других делова унутар РБ „Колубара“ како на подршци, тако и на сарадњи. Надам се да ћемо ову годину завршити успешно као и претходне, а да ћемо почетком следеће године причати о пребацијама планова и успесима у производним резултатима – закључује Алимпијевић.

Н. Живковић

Заједно пред задатке и изазове

Као и до сада, рудари „Колубаре“ су спремни за све задатке и изазове и сигурни да ће још једном, сви заједно и у сталној сарадњи, показати колико су значајни за електроенергетску сигурност термосектора заједно са колегама из термоелектрана.

Завршне пробе система

У сваком тренутку
знаће се колико
је и каквог угља
откопано, што
ће омогућити
мешање и испоруку
угља уједначеног
квалитета
термоелектранама

■ Бранимир Симић

На „Тамнава-Западном пољу“ и Пољу „Г“, коповима у тамнавском делу Рударског басена „Колубара“, поред редовних активности у току је и финална фаза увођења система за управљање квалитетом угља и хомогенизацију. Завршницом последњег сегмента „зеленог“ пројекта биће омогућено да се обреновачким термоелектранама испоручује угаљ уједначеног квалитета. Оваква модернизација рада обједињује штедљив однос према ресурсима, оптимално управљање електроанама, смањен негативан утицај на животну средину и поузданије снабдевање електричном енергијом. Систему ће се придружити и коп „Радљево“ када на њему буде почела производња угља.

– Монтиран је део опреме који се тиче линије одлагања. У фази завршних проба су два

багера која раде на копању угља и једна линија утовара која иде на постојећу траку Т8 ка ТЕНТ-у. Епидемија коронавируса успорила је тестирања опреме, јер су се из Италије чекали ланци за копање, али је тај застој превазиђен. Пробе система су биле у првој смени. Предстоје нам завршне фазе пробе комплетног система. Када систем буде радио у пуном капацитету, биће покривене све три смене. Поред монтаже рударске опреме, урађен је и систем комплетног управљања копањем, мешањем и утоваром угља. На свим багерима и трачним транспортерима постављене су ваге и апарати који дају приближну вредност квалитета угља. Тиме је и тај сегмент ланца покривен, а радимо још на подешавању – објаснио је Бранимир Симић, директор површинског копа Поље „Г“.

Почетак рада система захтева додатне количине угља јер паралелно са утовареним бројем возова треба да постоји и вишак угља за одлагање и хомогенизовање. Иначе, велики део објекта је покривен камерама и сигнализацијама. Уз представнике извођача радова, и „Колубарини“ радници уочавају евентуалне слабости које се отклањају у што краћем року.

Пошто се рударски радови крећу ка неповољнијим партијама лежишта, отпремање лигнита гарантованог квалитета је посебно важно када се има у виду стратешки значај тамнавских копова за електроенергетски систем Републике Србије. Уз основне циљеве, међу бројним секундарним бенефитима је и могућност да се сервис и вулканизације раде без застоја на утовару, јер ће се угаљ за Обреновац преузимати са депоније.

– Треба времена да се све ухвата, али је значај система за управљање квалитетом угља и хомогенизацију изузетан. До сада су координатори паушално пратили мешање угља, а убудуће ћемо у сваком тренутку знати колико је и каквог угља откопао сваки багер, па ћемо боље моћи да контролишемо квалитет отпреманог лигнита. Такође, предвиђено је и да систем сам реагује ако се појави застој на једном багеру. Тада се аутоматски мења начин рада других багера по питању

количина и квалитета угља – казао је директор Симић.

Поред постојеће депоније крај Дробилане, изграђена је и нова депонија ситног угља капацитета 400.000 тона угља, што ће омогућити да квалитет угља буде задовољавајућег квалитета, тј. 6.700 kJ/kg. Систему припадају и диспечерски центар за обраду података, као и лабораторија чији ће запослени анализирати угаљ за сваки воз.

Запослени су прошли обуку, а само унапређење процеса рада у извесном смислу значи и растерећење за један део активности у производном ланцу.

М. Караџић

„Зелени“ пројекат

Унапређење заштите животне средине у колубарском басену реализује се кроз три међусобно повезана пакета „А“, „Б“ и „Ц“. Пројекат вредан 181 милион евра финансира се кредитима банака EBRD и KfW уз помоћ Владе Немачке и учешће ЕПС-а. У оквиру „зеленог“ пројекта набављен је нови БТО систем и систем за снабдевање енергијом за Поље „Ц“, као и одлагач за међуслојну јаловину за „Западно поље“. Ови системи успешно раде већ неколико година. Као трећи део пројекта, увођење система за управљање квалитетом угља и хомогенизацију у западном делу „Колубаре“ је у завршној фази.

Поље „Г“

Мање застоја – већа производња

Због скраћења и
новог положаја траке,
материјал много
боље иде и не враћа
се на повратни бубањ.

У току је ремонт
Првог система, а
Други се припрема
за велико спремање

■ Радан Крстајић

Остваривање импресивних резултата у производњи угља не може се постићи ако, између осталог, пре тога није добро прокрчен пут багерима који тај угаљ копају. Најважнија активност у овом процесу је откривање лигнита, односно скидање свих наслага чврстог материјала који га прекрива. Моћне машине, роторни багери, намењени за копање јаловине, често не добијају место које заслужују.

Међутим, запослени на површинским коповима том сегменту посла поклањају изузетно велику пажњу и посебно у ово доба године, пред зиму, реализују бројне активности како би системе за производњу открили што боље спремили за откривање најважнијег енергента у Србији.

– Системима који раде на откривци на површинском копу „Тамнава-Западно поље” ова

година није баш наклоњена. Годишњи ремонт који је у току на Првом систему траје два месеца, пошто је било проблема на одлагалишту на кипи, што је условило успоренији рад на откривању угља. Други систем се тек припрема за годишње велико спремање, а пратиће га озбиљна реконструкција са бројним технолошким операцијама, прегледима и поправкама машина. Цео систем ће бити реконструисан. Једино гума, дужине око 12 километара неће бити замењена новом. Ови послови чекају нас након што завршимо ремонт Првог система, а све активности које планирамо обезбедиће нам мање застоја – рекао је Предраг Илић Буца, управник копа, говорећи о активностима на БТО системима.

Уз напомену да овом копу недостаје још један комплетан јаловински систем, он је истакао да је на Трећем БТО систему који покрива и систем међуслојне

■ Миодраг Лучић

јаловине у септембру урађена реконструкција. Захваљујући томе, више нема застоја у раду на овом систему, који је битна карика у производном ланцу. Говорећи о овом захвату, Илић је објаснио суштину урађеног.

– Одложно-етапну траку број 2 смо скратили и поставили на нову позицију, избацили смо две станице, а оставили само једну, нову В4, па сада нема ни минута застоја за чишћење повратног бубња на овој траци. Остаје нам још да на овој станици заменимо око два километра гуме када стигне – рекао је он.

Урађеним послом и његовим ефектима изузетно су задовољни и запослени на систему. Његов први човек Радан Крстајић, од пре три месеца на овој позицији, истиче да се много тога побољшало након завршетка реконструкције коју су запослени сами радили.

– Због скраћења и новог положаја траке, материјал много

боље иде на њу и не враћа се на повратни бубањ. „Одлагач 4” је прешао са висинске на дубинску страну без раскачивања, и то је до сада у „Колубари” једини случај, јер је у преласку увек био закачен на клизни воз – нагласио је Крстајић и истакао да се доласком новог управника организација променила набоље.

Како истиче Крстајић, радови на шинама и избацивање покривљених чланака допринели су да сређени транспортери омогућавају бољи рад багера који остварује максималан капацитет копања и застоји су сведени на минимум. Количина откопаног материјала по смени износи седам до осам хиљада кубика чврсте масе.

Рударски пословођа Миодраг Лучић истиче да је пре реконструкције било застоја око 90 минута по смени углавном због затрпавања повратног бубња. Задовољан је што су сада у бољој позицији и људи и машине, лакше је за рад, а истовремено све што је урађено довело је до повећања производње.

Већ више од месец дана угаљ на овом систему открива „глодар 4”, багер „прелетач”, присутан како на угљеним, тако и на јаловинским системима. Сада је његов задатак да откопа око 1,2 милиона кубних метара јаловине, чиме ће пут до лигнита бити отворен за „глодар 5”. У откривању ће му се придружити и „глодар 3” са Другог система док на њему не почне годишњи ремонт.

М. Димитријевић

Нова линија бунара

Пошто су бунари у фронту рударских радова, они ће пресећи линију подземног тока. Са овом контуром очекујемо значајно мањи прилив воде и далеко мање посла за одводњавање у самом угљенокопу, кажу надлежни

■ Милан Планинчић

На „Тамнава-Западном пољу” у току је реализација пројекта израде новог система бунара за предодводњавање копа и водоснабдевање. Реч је о линији од девет бунара од којих ће се седам налазити 500 до 600 метара у фронту радова угљенокопа као линија предодводњавања, а два уз западну косину, и то су бунари за предодводњавање и водоснабдевање. Радове изводи, по систему кључ у руке, фирма „Георад” из Костолца, а по Техничком пројекту одводњавања површинског копа „Тамнава-Западно поље”. Рок за завршетак радова је 150 дана од увођења извођача у посао, односно од 22. септембра ове године.

Задужен за надзор на радовима израде бунара испред

РБ „Колубара” Милан Планинчић нам је о току радова рекао:

– Сада смо у првој фази посла. Наша обавеза је била да изградимо приступне путеве, радне платое, да ископамо базене и припремимо радилишта. То смо урадили на свим локацијама и обезбедили смо услове извођачу да отпочне радове. Извођач у уговореном року, поред израде и тестирања уз прорачун хидрауличних карактеристика бунара, има обавезу и да их опреми хидромашинском опремом, монтира електронапојне мреже за напајање бунара, изради трасу цевовода и монтира их за евакуацију испумпане воде – навео је Планинчић.

Почетком октобра када смо посетили радилиште, у фази бушења били су радови на

другом бунару. Реч је о бунарима уз западну границу који ће, како се стручно каже, каптирати подински песак. Ово су два бунара која ће бити на јужном делу њиховог изворишта. Први бунар је тестиран и даје око 12 литара воде у секунди, што је добра количина воде. Према речима Планинчића, одлука да се захвата вода из подине угљеног слоја донета је због њеног квалитета, јер је смањене тврдоће и доброг хемијског састава, па ће се, уз прераду у водоводу „Каленић”, користити и за водоснабдевање. Бунари у фронту радова пак захватаће све водоносне средине и биће повезани на линију цевовода којом ће се одводити до ретензије на Дубоком потоку.

Услови за бушење уз западну косину отежани су због присуства прослојака глине у угљоносном слоју који је интензивно раслојен, па је стабилност зидова бушотине лошија.

– Пошто су бунари рађени у фронту рударских радова, они ће пресећи линију подземног тока, односно фронта одакле вода иде ка површинском копу. Са овом контуром која окружује радно активну контуру копа очекујемо значајно мањи прилив воде и далеко мање посла за одводњавање у самом копу – објаснио је Планинчић и додао да се ефекти рада одводњавања и предодводњавања, поред појаве воде у радној рударској средини, прате и на осматрачким објектима у широј околини копа где се нивои

подземних вода редовно мере, ажурирају и интерпретирају за различите подлоге пројектовања и документацију везану за саму експлоатацију на површинском копу.

Очекивани појединачни капацитети ових седам бунара су између 12 и 20 литара воде у секунди. То су пројектовани капацитети и већи су зато што захватају све водоносне издане, подинску, међуслојну и издан у кровини угља.

Бунари се буше реверсном методом, пречника су 820 милиметара и у њих се уграђује пластична бунарска конструкција пречника 330 милиметара.

М. Димитријевић

Добри ефекти

Систем предодводњавања се не ради први пут на коповима „Колубаре”. Рађен је већ претходних година на „Тамнава-Западном пољу”, на Пољу „Е” и новом копу „Радљево” и тада су, према речима надлежних, постигнути добри ефекти. – Радови на изради система предодводњавања су веома обимни у сваком смислу. Окружити линијом бунара целу радну контуру копа је велики посао. Након извршених радова и пуштања система предодводњавања у рад пратиће се постигнути ефекти упоређивањем стања заводњености средине пре и у току рада – додао је Планинчић.

Уз текуће и превентивно одржавање система, запослени су у протеклом периоду били додатно ангажовани због пресељења система са Поља „Д“ на Поље „Е“

Коп не сме да стане

■ Ранко Вукојевић, Милорад Перић и Перо Дупало

У процесу формирања Поља „Е“, новог површинског копа Рударског басена „Колубара“, током године су са Поља „Д“ (које је ушло у завршну фазу експлоатације) постепено пребацивани системи на нови положај. Овај период обележила је велика упосленост радника, јер су демонтажа и монтажа система на нову локацију захтевале изузетан напор свих коповских служби.

Како су на овај задатак одговорили из електрослужбе Поља „Д“, сазнали смо у разговору са њеним управником Милорадом Перићем. Он нас је, говорећи о обиму обављених, али и текућих послова, најпре упознао са организацијом ове уигране екипе.

– У оквиру Електрослужбе имамо одржавање које је задужено за саме системе. Дакле, текуће одржавање које је на сваком систему организовано кроз рад електроинжењера, пословођа, надзорника у смени и електричара по објектима (за трачне транспортере, глодаре, одлагаче). Затим, имамо и превентивно одржавање, које се налази у четири радионице на Старој монтажи: Радионица за одржавање багера, одлагача и дреглајна, Радионица за разводну и напојну мрежу, Радионица за одржавање трачних транспортера и Радионица за одржавање електронике и телекомуникација – навео је Перић.

Управник даље објашњава да широк спектар послова за које су задужени подразумева и адекватан број запослених. Пошто је током година доста радника отишло у пензију, служба је подмлађена и млађи људи су у великој мери преузели посао.

– Радници су нам потребни зато што смо током протекле и ове године имали и превише посла због пресељења система са Поља „Д“ на Поље „Е“. То су километри и километри измештене трасе. Сви су запели, поготово Радионица за трачне транспортере, али ништа мање ни људи са система. Много је посла било и за Радионицу за телекомуникације и Радионицу за разводну и напојну мрежу, која је обавила високонапонско напајање објеката, што је приоритет – наглашава Перић и додаје да је права срећа што су пре неколико година купили карету, кабловску приколицу за купљење и простирање кабла, тако да им је она прилично олакшала посао.

– Да није карете, било би доста проблема да се све то покупи и постави на онај класичан начин, као што се некада радило. Да не помињемо колико би нам тек требало помоћних радника. Уз карету смо много убрзали и олакшали посао – истиче Перић уз напомену да се она користи и приликом транспорта багера, што умногоме олакшава ову операцију.

Тренутно се проширује трафостаница „Зеоке 3“, док је њена имењакиња са ознаком седам пребачена и укључена у рад на новој локацији (код новог водовода у Барошевцу). Урађена је и комплетно нова трафостаница „Зеоке 2“, чијим

се укључењем очекује гашење трафостанице „Зеоке 1“.

Перо Дупало, помоћник управника Електрослужбе за превентивно одржавање, рекао нам је да превентивно одржавање има велики обим посла у смислу редовног текућег одржавања. Ту спадају сервиси свих објеката, дакле, багери, одлагачи и трачни транспортери.

– Ова година је посебно била тешка и напорна због премештања система на нове локације Поља „Е“. Два система су већ пуштена у рад на новом копу, а у току је премештање Четвртог БТО система, односно последњег система који је завршио откоп јаловине на Пољу „Д“ – износи Дупало и посебно истиче да је пројекат измештања система захтевао велико физичко ангажовање радника, поготово превентивног одржавања, а посебно радионице за траке.

Наш саговорник је овом приликом изнео и проблем који би требало што пре да се реши. Реч је о превозу радника радионица на Старој монтажи која је тренутно удаљена по 15 километара и од старог и од новог копа, што успорава интервенције.

Ранко Вукојевић, помоћник управника Електрослужбе за текуће одржавање, који је, како нам је сам рекао, задужен за решавање „тренутних“ проблема, објашњава да комплетан систем функционише попут пирамиде.

– Посао почиње јутарњим договором свих служби, који подразумева да се размотри ситуација на копу и организују активности за тај, али и наредни дан. Тај договор преносимо нашим електроинжењерима, а они хијерархијски даље. На основу плана за наредни дан расподелимо и потребну механизацију. Међутим, уколико дође до проблема, квара, та се динамика мења и поред тога што смо већ све машине распоредили, јер на копу ниједног тренутка машина нема празан ход. И када се деси да морамо да ангажујемо већи број механизације, када имамо неки већи посао, консултујемо директора са ког посла да „скинемо“ одређену справу и шаљемо на локацију где је уочен проблем, јер рад система ни у једном тренутку не сме да трпи. Сви припремни послови могу да се одложе, али рад система је код нас приоритет. Коп је жива ствар. Ко то не може да схвати, тај не може да схвати како ово функционише. Значи, можемо да се договоримо и све буде како смо планирали, немамо милиметар измене, али то су ретки дани. Ми не можемо да немамо проблем, јер коп ради 24 сата, а оно што ради то се и квари – каже Вукојевић.

Д. Весковић

За сигуран рад

Како сазнајемо од челника Електрослужбе Поља „Д“, учинени су велики помаци у области безбедности запослених ове струке. У сарадњи са Службом заштите из Барошевца купљено је доста опреме за заштиту од струјних удара на високонапонским кабловима. Набављене су рукавице, чизме и индикатори, заштитно-изолациони теписи, клупице, опрема која је неопходна за сигуран, безбедан рад. Такође, учињено је доста на обуци људи, тако да је организована и интерна обука за рад на високом напону. Такође, ажуриран је и електроправилник „Колубаре“.

Млади и искусни мајстори сваког дана заједно дају све од себе да омогуће рад „глодару 2“ до којег је, због терена окованог влажним материјалом, првих јесењих дана било тешко и доћи

Човек данашњице ужива у бројним погодностима које му нуди модерна технологија. Сваког дана сведочи смо њеног напредовања и уплива у наш живот. Иако смо већ навикнути на то да уз технологије све буде брже, доступније, ефикасније, ипак нас још увек могу изненадити ситуације у којима се човек бори против природе.

На површинским коповима Рударског басена „Колубара“ то је свакодневица. Битка природе и моћних машина беспощедна је и рудари добро знају колико је ђуд природе непредвидива.

■ Багер против потока

Тако су се и јунаци наше приче који раде на „глодару 2“, багеру који је врхунац савремене рударске технологије на Четвртом БТО систему Поља „Б/Ц“, нашли у позицији да се боре са једним тврдоглавим потоком од кога већ деценијама боли глава све који овде зарађују свој рударски хлеб са седам кора.

Да ситуација буде тежа, поток се удружио са водом коју угљљ љубоморно чува (јер багер тренутно откривајући лигнит ради на најнижој позицији) па је, могло би се рећи, багер „на дугме“ природа натерала да ради како она диктира. Али, не дају се рудари лако, па су ипак успели да открију толико угљљ колико није забележено у последњих неколико година.

– У принципу, кад је тешко, ту је „глодар 2“. Доста је захтевна експлоатација овог заводњеног песка, али ми се добро боримо. Отворили смо угљљ, то је с једне стране добро, али с друге стране овај багер нема производњу коју би могао да оствари. Тако је јер смо у журби да што пре допремо до угљљ, извели одређене технолошке операције којима смо омогућили „глодару 5“ и „глодару 1“ да нам се тракама придруже, чиме смо остварили циљ, али, нажалост и донекле успорили наш багер – каже Саша Пауновић, шеф Четвртог БТО система Поља „Б/Ц“.

Међутим, ускоро се очекује формирање самосталног система за ова два „госта“ па ће аждаја копова моћи поново као средином лета да даје рекордну производњу од 1,2 милиона кубика јаловине месечно. Систем који диспечар покреће са станицама без људства функционише без премца, али и ту је природа умешала своје прсте, па како нам Пауновић прича, услед лошег материјала често долази до затрпавања.

– Брисачи који су баш у ту сврху и постављени, ма колико добри били, не постижу да очисте материјал у довољној мери. Мада се сви трудимо да чистимо објекте, тешко је постићи, па нам утолико више значи „вигер“ машина или „лопата“ која нам чисти чланке. Слаби смо са људством, нема шта – каже Пауновић.

До багера који је баш ових дана прославио четврти рођендан, изазов је и стићи. Уваљала се глина са песком, наравно уз помоћ оног тврдоглавог потока који баш у инат, извире ли извире, па је блата на претек.

И рударски пословођа Жарко Ивковић, показујући руком на материјал, каже да је

Мења геогр

прави изазов радити на оваквом терену, али да се добро сналазе.

– Када треба, сви се хватамо за лопату. Овај багер је врхунац рударске технологије, најмодернији је у „Колубари“. Где он може да прође, шта може да уради, ниједан други не може. Сјајна машина, направљена по свим параметрима неопходним за овај посао – тврди Ивковић.

■ Деда за понос

А на кога ћемо најпре да наиђемо испред багера, ако не на планир-мајстора Сашу Станковића. Да будемо искрени, види се да је на првој линији, толико је блата на њему. А ако мислите да се пожалио на услове – није. Највећи проблем му је што нема довољно булдожера за јаловину, односно за чишћење за наступ багера.

– Бити планир-мајстор „глодара 2“ је одговорније него на било ком другом „глодару“. Већи багер, па више мораш да пазиш на све. Како је укупна дужина ове справе 197 метара, када је шверање и транспорт не могу сам да пратим, већ је обавезно са мном пословођа, док на другим системима планир-мајстор може све сам да заврши. Ово је једина рударска справа која буквално може да се „раскрили“, јер има могућност да јој се велики транспорт спусти у односу на мали, више од десет метара. То је, гледајући технолошки, сјајна ствар, али из угла моје струке, велика одговорност и главобоља, полушаљиво каже Саша који се са 31 годином стажа нада да ће за шест година у пензију.

Овај 49-годишњак ће у пензији и те како имати занимације, јер је поносни деда седам

■ Саша Станковић

ографију копа

унучића. А ко зна, можда ће му у пензији правити друштво још потомака, што је право богатство, а ми му то искрено желимо. Док Саша уз извињење одлази да доручкује, јер није стигао раније, ми користимо паузу за разговор са посадом. Са ким најпре, него како нам предложише, капитеном, хидрауличарем Мишком Милошевићем, који ову титулу носи јер је са 36 година стажа најстарији у смени.

■ Кратки и Дуги

– Посао хидрауличара је на овом багери веома комплексан. Уједно обављамо и мазачки посао и, што је новина за нас, пратимо вулканизације на систему уз бравара. Није лако на копу, али сви знамо где смо се запослили. Волим овде да радим. Постали смо попут породице, сродили смо се, бринемо једни о другима. Увек навијамо и за пријем младих људи које бисмо обучили за посао – каже Милошевић.

– Нека вам о томе каже нешто и мој колега бравар Дуги, пошто сам ја Кратки. Надимци су због висине, и ми смо тандем нераздвојни. Моје искуство и његова младост су одличан спој. Он се учи па ће једног дана бити надзорник. Додуше, мора да „ринта“, али има да буде мајстор и по – са широким осмехом нас упућује на Дејана Васиљевића који уз дубоки уздах најпре дели са нама причу.

– Бити бравар на „двојци“ је физички веома захтеван посао, јер је потребно да се багер константно одржава како би остварио капацитет. Наравно, једно прати друго, јер се при остваривању таквих резултата и хаба много. Сви из машинске службе, али и уз помоћ свих осталих на „глодару“, трудимо се

да превентивно буде „утегнут“. Мада, стално се нешто жури-жури, тако да једва чекамо ремонт, јер има доста ствари са машинске стране које треба да се ураде. А и треба рећи да „глодар 2“ у односу на све друге багере старијег типа откопа месечно дупло, па и троструко више кубика, па мора да има обимно превентивно одржавање на сваких шест месеци да би постигао максималне резултате – истиче Васиљевић.

Да би нам одмах на лицу места илустровао моћ справе за коју тврди да је променила географију копа, односно да је њеним радом тек сада откривено право лице Поља „Б“, багериста Жељко Добричић звани Качкин, показује нам снимљену фотографију из 2018. године на којој се види да је за само 409 минута „глодар 2“ откопао више од 35.000 кубика јаловине.

– Ова машина може свашта да уради, само да има услова за рад. „Двојци“ дајте блок, чудо направи очас посла. Одговорност је велика, систем дугачак чак 6.800 метара. На станицама нема људства, али увек неко негде нешто ради. Зато пре покретања система морам да имам гласовну потврду тачне локације сваког на систему. Јер овде сви раде све и, да није тога, не бисмо могли ни да функционисемо. Зато тврдим да смо и више од породице. Јер ми овде проведемо шест дана заједно бринући и радећи једни са другима, а са породицом један дан. Сви питају, како један. Е, па ми када изађемо из друге или треће смене преспавамо цео дан, дакле, остаје један за породицу – објашњава Добричић.

Наш саговорник нам је посебно истакао да је сарадња са пословођом и диспечерима

Радни век на првој линији

Мишко Милошевић, најстарији члан посаде „глодар 2“, искористио је ову прилику да каже неколико речи о бенефицијама.

– Већина рудара се слаже да би у пензију требало да идемо са 55 година живота и 40 година радног стажа са бенефицијама. Рад у овако тешким условима одражава се на здравље и многи од нас рано оболе од неких „старачких“ тегоба као што су реума и сто других јада. Цео радни век си на киши, снегу, ми смо људи директно са линије, није ово канцеларија. Ко нам не верује, нека дође да поокисне и продуба га ветар три-четири пута овде, другу би песму певао – каже Милошевић.

беспрекорна. Наравно, са посебном пажњом је нагласио да се сви послови на овом систему одвијају уз сарадњу и договор са, како каже, једном дивном дамом, диспечерком Снежаном Сарић која у сваком моменту мисли о њима и увек је ту за све што на систему треба. Добричић додаје:

– На све то, она има један много паметан израз за ове наше услове – само опуштено, али пажљиво и све ће бити у реду! Знамо где смо дошли, не тражимо луксуз, али много би нам помогло када бисмо имали више људи на располагању. Многи добри мајстори су нам отишли у пензију и то се и те како осетило. Ја сам овај посао заволео као дете када сам са оцем долазио на Поље „Д“ на „глодар 4“. Долазимо са задовољством у своју смену и посебно бих споменуо старе мајсторе од којих сам свашта научио што се тиче и посла и дружења. Требало би зато да долазе људи на време да науче посао, али и да поделимо и радост, и тугу, и ручак, и вечеру, и рад, да би и они сутра када ми одемо у пензију наставили исто тако – поручује Добричић.

Д. Весковић

■ Саша Пауновић

Припреме терена за нови монтажни плац

Већина послова који се током октобра реализују на Површинском копу „Радљево“ везани су за наставак откопавања дела висинског блока ка асфалтном путу, чиме се, према пројекту, у овом делу рударског басена повезују Каленић и Радљево – ново насеље.

– Када је реч конкретно о технологији копања, не наилазимо на веће проблеме. Од тога је, донекле, изузетак управо ова зона у којој се тренутно налазимо, јер је материјал заводњен, па је и траса лошија. Ипак, за рударе је уобичајено да се срећу са таквим условима за рад, па ћемо се, не сумњам, и са овом ситуацијом успешно изборити – рекао је Владимир Петковић, директор Површинског копа „Радљево“ и истакао:

– Током наредног периода, у циљу побољшања производње, очекује нас неколико рударских подухвата. За почетак, имаћемо задатак да реализујемо два продужетка етажног транспортера од по 50 метара. Потом ћемо багером прећи на дубинску страну етажне траке, како бисмо копали по задатим нивелетима. Затим следи продужетак везне траке и померање етажног транспортера код погонске станице и наставак копања висинског блока ка асфалтном путу. Дакле, радимо класично померање

Владимир Петковић

одлагалишног транспортера у зони погонске станице, као и два висинска и два дубинска блока, како је и предвиђено пројектом.

Петковић наводи да је за сада једина отежавајућа околност нестабилност терена, па се предузимају све неопходне мере како би се то превазишло. Када је реч о пословима који су, такорећи, ван система, отпочело је рашчишћавање терена на којем ће бити направљен нови монтажни плац.

– Површина која се чисти и уређује, а на којој ће, уместо такозваног немачког, бити нови монтажни плац, заузима пет хектара. Планирано је да на том терену буде урађена и такозвана северна обилазница. Она ће заменити садашњи пут између Радљева и Каленића, односно његов део код водовода,

који ћемо, због напредовања рударских радова, у неком моменту прекопати. Почетком октобра запослени у „Услугама“ задужени су да секу дрвну масу, а очекујемо да се у посао укључи и механизација која ће рашчишћавати захтевније делове терена. План је да извођачима радова на изградњу новог монтажног плаца предамо потпуно припремљен терен – рекао је Петковић и додао да очекује да ће овај посао бити завршен током наредних месеци, а монтажни плац према плану, током следеће године.

– Такође, на пролеће нас очекује реконструкција система којом је предвиђено да етажну траку са садашњег положаја пребацимо на северни део, фактички иза немачког плаца. То практично значи да ћемо за око годину дана вероватно доћи и у његову зону, па ћемо, зарад напредовања рударских радова, морати да га прекопамо – објашњава наш саговорник.

Директор „Радљева“ каже и да су, када је реч о самој организацији посла на копу, у бољој ситуацији него у претходном периоду, мада проблем донекле и даље представљају припремни радови, јер и даље сами раде на чишћењу терена испред багера.

– Оно што све занима, потпуно разумљиво, јесте пријем нових радника. Надамо се да ћемо

ускоро добити појачање и да ће прилику да се покажу имати млади који су завршили стручне школе и оспособљени су за занимања која су нам неопходна – планир-мајстор, бравар и слично. Уз њихову помоћ ће сигурно бити много лакше организовати посао – истиче Петковић.

Када је реч о кадру, појачање руководећег тима недавно је стигло кроз именовање техничког директора ПК „Радљево“. На ту позицију, са места управника на „Тамнава-Западном пољу“, постављен је Чедомир Павловић, дипломирани инжењер рударства, чије ће вишедесетогодишње радно искуство у производним погонима „Колубаре“ бити од великог значаја за развој „Радљева“.

Р. Лазић

Квалитетна подлога

Пројекат за изградњу новог монтажног плаца ради ОЦ „Пројект“. Према већ урађеном нацрту предвиђена је уградња одређених врста подлога које ће бити гарант квалитета. Према садашњим плановима, на том плацу ће бити монтиране погонске станице и чланци, односно делови транспортера, док ће монтажа багера бити реализована на монтажном плацу „Тамнава-Западном пољу“, према већ утврђеној траси његовог кретања.

Пуштањем у рад нових цевовода, санацијом старих и отварањем нових бунара, надлежни чине све да надоместе опадање капацитета које је неминовно због приближавања рударских радова извориштима

Улажемо велике напоре како бисмо, уз све потешкоће, одржали оптимални производни капацитет који ће обезбедити довољну количину прерађене воде за снабдевање потрошача који се налазе уз овај део водоводног система – рекла је на почетку разговора за наш лист Биљана Дамњановић, руководилац водовода „Медошевац“.

Она је подсетила да је нови цевовод пречника 300mm, дугачак око пет километара, поред новог корита реке Пештан од Барошевца до Зеока пуштен у рад у новембру прошле године. Његовом покретању претходило је детаљно испитивање, дезинфекција и испирање, захваљујући чему је обезбеђено да квалитет воде која пролази кроз нову деоницу буде у складу са правилником о хигијенској исправности воде за пиће.

Такође, уз нову деоницу пута постављен је и цевовод пречника 200mm за сирову воду, чија траса иде од изворишта у Медошевцу до Постројења за прераду воде „Барошевац“. Паралелно са овим цевоводима урађен је и један мањи, пречника 160mm, за техничку воду којом ће се снабдевати пралиште Погона „Помоћне механизације“.

Како је објаснила Биљана Дамњановић, упоредо са покретањем нових постројења, постојећи капацитети дубокобушених бунара који се црпе за прераду воде опадају услед приближавања копова извориштима.

– Крајем прошле године због напредовања површинског копа Поља „Б“ угашен је и последњи бунар изворишта Зеоке, који је сировом водом снабдевао постројење у Барошевцу. То постројење сада се снабдева

Пројекат за нову локацију

У овом моменту актуелни су разговори о измештању водовода „Медошевац“ на нову локацију, због напредовања рударских радова. У плану је израда идејног пројекта за пресељење који се односи на простор површине два хектара у Барошевцу. Премештање ће се одвијати у фазама, како би били обезбеђени производни капацитети потребни за неометано снабдевање свих потрошача који воду добијају са овог дела система.

Довољно воде за све потрошаче

■ Биљана Дамњановић

са бунара у Медошевцу преко новог цевовода пречника 200mm – каже наша саговорница.

Она додаје да се ради и на повећању броја бунара на изворишту „Медошевац“, како би се обезбедио довољан капацитет за постројења која се налазе у овом селу, али и у Барошевцу. Два бунара која су избушена у близини постројења за производњу воде „Медошевац“, после урађених анализа и добијеног стручног мишљења Градског завода за јавно здравље Београд, пуштена су у рад 2019. године. Капацитет производње воде у Медошевцу је повећан за око десет литара у секунди.

– У току прошле године такође су завршени и радови на ископавању бунара за одводњавање површинских копова. Након урађених анализа воде из три бунара која се налазе на самом изворишту Медошевац, установљено је да се ова вода може користити за пиће. Два бунара снабдевају постројење у Барошевцу, а један ово где се тренутно налазимо. Тако је повећан производни капацитет и имали смо много мање рестрикција у току ове године у водоводном систему Медошевац – рекла је Биљана Дамњановић.

Водовод „Медошевац“ пијаћом водом снабдева источни део Огранка „Колубара“ и шест месних заједница у овом делу лазаревачке општине. Дневно се испоручује око 3.500 кубних метара воде.

Водовод се састоји од два независна система – „Медошевац“, који снабдева подручје од овог села до места Рудовци, укључујући и објекте „Колубаре“, и „Јунковац“, који снабдева истоимено село

и рударско насеље Волујак. Укупна дужина примарне и секундарне мреже је око 50 километара.

Крајем прошле године и током ове урађена је санација три бунара у Медошевцу и два у Јунковцу, како би се постојећи бунари ревитализовали и њихов експлоатациони капацитет повећао. Тако је у Јунковцу производња повећана за један литар по секунди, али то још увек није довољна количина прерађене воде како би водоводни систем „Јунковац“ радио без рестрикција, поготово у летњем периоду.

– Доста радова имали смо у Јунковцу, како грађевинских, тако и на санацији и ревитализацији бунара. Повећали смо капацитет воде, али и даље имамо доста рестрикција у том делу, јер се вода брзо троши. У плану је да се ископа један нови бунар и да се санира и ревитализује један искључени бунар. Међутим, да би се ова сирова вода дистрибуирала до постројења за прераду воде, морамо једну деоницу цевовода да заменимо новим цевоводом пречника 110mm – објашњава руководилац водовода „Медошевац“ и додаје да је траса урађена и почиње се са копањем канала, а затим и постављањем цевовода.

Вода за пиће је овде задовољавајућег квалитета, о чему брине како интерна лабораторија у којој се свакодневно врше хемијске анализе, тако и акредитована лабораторија Института за јавно здравље „Батут“ из Београда.

Т. Крупниковић

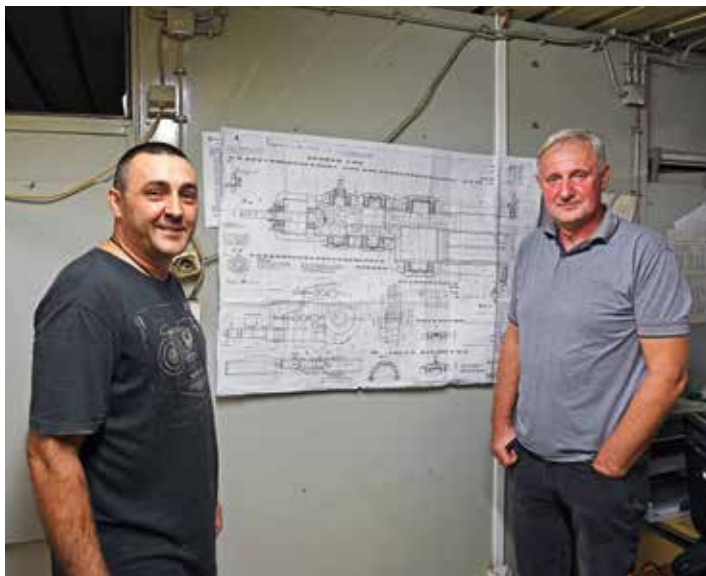
Трипут мери, једном сеци

Током октобра један од приоритетних послова регенерација највећег редуктора радног точка у „Колубари“, тешког више од 50 тона

Регенерација редуктора и других склопова тог типа све чешће окупља пажњу и мобилише капацитете запослених у Погону за производњу „Метала“. Обим ове врсте послова стално се повећава, јер се током година на коповима повећава и број редуктора у дугогодишњем раду, а једна од приоритетних интервенција током октобра је регенерација редуктора радног точка багера Srs 2000, са „Тамнава-Западног поља“.

То је уједно и највећи редуктор радног точка у „Колубари“, тежак више од 50 тона. Са багера није скидан откад је пуштен у рад (1990. године) до 2017. године, када је први пут транспортован у радионичку монтажу. Тада су, по речима главног технолога „Метала“ Драгана Бајића, на сва лежajна места стављене изменљиве чауре, које су омогућиле да се у свакој наредној регенерацији, као и у овој која је у току, оне само мењају, а да не мора да се ради регенерација целокупног кућишта. Ова одлука показала се као добро решење јер је багеру сада, након три године рада, замењена само једна чаура.

Према Бајићевим речима, главни разлог зашто је редуктор допремљен у радионичку монтажу је тај што је бронза на шупљем вратилу била оштећена. Дошло је и до проблема у раду и на вези између радног точка и редуктора, тако да је стављена нова, додатна бронза која би требало да, у случају да се догоди нека нова хаварија и

■ Владан Дogaњић и Драган Бајић

■ Редуктор у фази регенерације

страда средња, прихвати даљи рад и омогући да тај склоп несметано функционише.

Осим поменутих послова, сервисирају се и сви редуктори трака и редуктори транспорта. Примећено је и оштећење на другом попречном вратилу, где су два зуба на зупчанику била оштећена, па је оно замењено. Замењени су и лежajеви где је било потребно, а све остало је преконтролисано, па сада следи фаза пробног рада.

Како Драган Бајић истиче, у радионичкој монтажи се без Службе контроле не може.

– Ништа се не ради импровизовано и напамет, него

мора да се укључи мозак, пажња, логика, наравно и документација, и сви који су у току са процесом морају бити максимално концентрисани од почетка до краја. Тако је сваки посао резултат једног тимског рада који би био још бољи уколико би се и након враћања редуктора на багер водила редовна евиденција о интервенцијама и тако би на неки начин сваки багер имао свој „здравствени картон“ – каже Бајић.

Свакодневна координација тих послова у радионици је посао Владана Дogaњића, пословође, који се слаже са својим колегом Бајићем да ови склопови траже велику прецизност. Ипак,

истиче да је најтежи део посла заправо то што су редуктори велики склопови и тешко је да се њима маневрише. Каже да овај редуктор и не сматра компликованим, наводећи да има и компликованијих, али да сама габаритност захтева један специфичан приступ.

Код овакве врсте послова најтежа је монтажа склопова, подешавање зазора, слике гажења – потребно је пуно вештине и стрпљења, и за те послове пословођа бира искусне мајсторе, који са само неколико проба нађу положај и брзо дођу до резултата. Дакле, осим што је координатор, пословођа је и психолог, јер мора да процени ко од радника у ком тренутку и на који начин може да да највећи допринос, како би се посао што ефикасније урадио. Без обзира на то што је свеже ожењен и на одсуству због тако радосног догађаја, Владимир је дошао да помогне колегама да се регенерација овог редуктора заврши до краја, а у овој радионици када је потребно да се хитно и у року заврши посао, ради се и викендом и у трећој смени.

М. Пауновић

Место где се сваком склопу продужава животни век

Одељење за радионичку монтажу функционише у склопу радне јединице Погона за производњу „Метал“. Тренутно има 54 што стално запослених, што ангажованих радника. Искључиво се бави регенерацијом редуктора везаних за све површинске копове „Колубаре“, а посебно за „Тамнава-Западно поље“.

Редуктор се демонтира у најситније чиниоце и склопове, уради се демонтажа, тотална дефектажа, контрола, а затим следи радионичка монтажа. После сваке регенерације, редуктор се проба – ради до 12 сати и тај пробни рад редуктора прати вибридијгностика – рекао је Драган Живановић, руководилац Одељења за радионичку монтажу.

Важна карика производње

За 64 године рада у погонима
за прераду и оплемењивање
прерађено је 668 милиона
тона угља допремљеног
са површинских копова

Када је 23. септембра 1956. године прво грумење прерађеног угља угледало светлост дана, у новосаграђеном погону Мокре сепарације, вероватно нико није ни слутио да ће се с временом у Србији створити један такав сложен и јединствен технолошки систем за прераду и оплемењивање угља као што је постројење у Вреоцима. Тај датум остаће забележен у аналима развоја „Прераде“. Током година које су уследиле, отварањем једног по једног новог погона, овом систему су додавани нови елементи.

Само пола године касније, 28. марта 1957, прорадила је Сушара лигнита у Вреоцима, друга те врсте у Европи, грађена по узору на постројење за прераду угља које се налазило у Аустрији.

Прекретницу развојног пута „Прерадиних“ погона чини 1969. година, када је кренула Прва фаза Суве сепарације, капацитета 700 тона на час.

Следећа етапа проширења овог објекта је градња нове линије, такозване Друге фазе, 1976. године, капацитета 1.300 тона на час, која је пројектована искључиво за снабдевање ТЕ „Никола Тесла“. Потребе обреновачких термоелектрана за угљем

постају све веће, тако да је пројектована и високо аутоматизована Трећа фаза Суве сепарације од 2.000 тона угља на сат, која почиње са радом 1980. године.

Стара Топлана (бивша Термоцентрала у Вреоцима) није могла да прати потребе за повећањем капацитета паре, па је 23. јануара 1981. године званично пуштена у рад нова Топлана. Захваљујући овом објекту могла је да се изгради и нова Сушара, којој је био неопходан висок квалитет водене паре као главног агенса за сушење угља.

Ново, савремено и високо аутоматизовано постројење за сушење угља, Сушара, капацитета 855.000 тона годишње, почела је да ради 1986. године. Капацитети Мокре сепарације постали су недовољни, па је тај погон реконструисан, изграђено је и ново пријемно место и тиме је повећан капацитет овог погона.

Као важан члан породице „Колубаре“, чији лигнит већ годинама сагорева у термоелектранама „Никола Тесла“ у Обреновцу, „Колубара“ у Великим Црљенима и „Морава“ у Свилајнцу, „Прерадини“ погони брину о поузданом снабдевању термоелектрана и раду топлана и котларница за бројне јавне и приватне објекте широм Србије.

Први одвоз угља

Пругом Железничког транспорта „Колубаре“ прве количине угља су транспортоване давне 1952. године, када је отворен површински коп Поље „А“. До проширења Железничког транспорта долази отварањем нових површинских копова Поље „Б“ и Поље „Д“ и изградњом постројења за прераду и оплемењивање угља.

Када је 1956. године почела производња, у постројењима за чишћење колубарског лигнита Мокре сепарације радила су 263 радника, углавном неквалификоване струке. Током шест деценија развоја на хиљаде људи, почев од неквалификованих до факултетски образованих, утало је свој прегалачки рад и знање како би се „Прерада“ развијала и данас постала значајан ослонац енергетике Србије. Сви ти људи дали су немерљив допринос, а њихова имена остала су забележена у аналима овог колектива.

Т. Симић

Преко пола милијарде за термоелектране

Према подацима надлежних служби, за 64 године рада у погонима за прераду и оплемењивање угља прерађено је 668.034.968 тона угља допремљеног са површинских копова. Од тога је за термоелектране „Никола Тесла“, „Колубара“ и „Морава“ одвезен 571 милион тона угља, док је за остале потрошаче („Благојевић“, „Вискоза“, „Застава“) дато око 4,6 милиона тона угља.

Сушари је за прање испоручено 70,5 милиона тона угља, при чему је осушено 36,5 милиона. За широку потрошњу испоручено је 11,7 милиона тона сировог комада и коцке, док је за Топлану дато око 9,8 милиона тона угља. Такође, произведено је око 33 милиона тона паре (од тога је Сушари испоручено 16,7 милиона тона паре, док је за „Ксела Србија“, „Стакленик“ и за грејање града Лазареваца и „Колубариних“ погона испоручено 16 милиона тона паре).

Осам месеци после појављивања Александрова шампањац фонтана је награђена престижним признањима из области дизајна

Шампањац фонтана за медаљу

Јединствена пирамидална, светлећа, стаклена сензација на пет спратова са 72 чаше са пенушавим пићем била је део најсвечанијег тренутка на многим прославама широм Колубарског округа. Откако се појавила у марту прошле године побрала је много дивљења, похвала и престижних награда. Њен творац, двадесетпетогодишњи Александар Јовановић, из села Калиновац у околини Уба, радник обезбеђења „Услуга“ на Дробилани, скромно каже да није очекивао оволики успех, али је чврсто веровао у своју визију од почетка.

– Идеја ми се јавила пре неколико година када сам био на једној свечаности и посматрао тај бајковити тренутак када се уз слављеничку тарту појавила фонтана са чашама из којих се преливао шампањац. Фасцинирало ме је то колику пажњу свих присутних је привукла та појава. Две године сам смишљао и покушавао да направим другачију, по мом укусу, савршенију шампањац фонтану која би била већа и гламурознија. На класичној фонтани није ми се допадао начин преливања шампањаца, јер су прве две чаше остајале препуњене и течност се просипала по рукама и гардероби – објашњава млади иноватор, додајући да на његовој фонтани свака чаша има свој доток течности, и за разлику од класичне преливајуће фонтане са 48 чаша, његова има чак 72 чаше.

Реч је о јединственом систему дотока течности са снопом цевчица које су уграђене у фонтану. Када се сипа, пенушаво пиће одлази у посебну посуду и одатле засебним цевчицама стиже до сваке чаше, тако да истовремено све чаше добијају исту количину течности. Пенушаво вино је специфично пошто се приликом сипања ствара пена која лако прави загушења и вакуум у цевоводу, па је овом младом изумитељу требало доста времена да пронађе задовољавајуће решење и отклони све недостатке.

Геодетски техничар по струци, Александар је, стварајући свој изум, морао да стекне многа знања и савлада разна досад непозната умећа.

– Дуго сам учио, истраживао, пројектовао и хтео сам да све урадим својом руком. Од идеје до реализације све је била моја замисао, никог нисам копирао. И дизајн и декорацију сам сам осмислио. Једино су ми други исекли стакло, односно огледало по мом нацрту. Дорадио сам конструкцију,

додео декорацију, уградио лед расвету – сликовито објашњава Александар како је ни од чега, правећи фонтану, направио и своју радионицу, и успут савладавао математику, геометрију, физику, електрику, научио лемљење, сечење декоративних лајсни, учио о дизајну, па и о маркетингу.

Комплексан посао је вредео сваког труда. Како сам каже овај скроман, али насмејан и елоквентан младић, чим се појавила у јавности, његова фонтана је почела да изазива пажњу на прославама по Убу, Љигу, Лазаревцу, Обреновцу, Ваљеву, Лајковцу, Београду... Локални медији су извештавали о овом јединственом пројекту, задовољне муштерије су се низале, а онда су се појавиле и прве награде. Осам месеци после појављивања Александрова шампањац фонтана је на манифестацији „Београдски победник“ понела награду за најбољу дизајнерску иновацију у 2019. години. У децембру исте године додељена му је награда „Први оскар Србије из области дизајна“. У фебруару ове године успешно је представио свој пројекат на „Самиту успешних“. Било је још позива за промовисање и изнајмљивање

ове јединствене шампањац фонтане, али услед епидемије коронавируса сви планови су одложени и чекају своју прилику за реализацију. Упркос тренутним околностима, Александар вредно ради на новим идејама и промовисању свог производа у медијима и на друштвеним мрежама.

М. Павловић

Дечја фонтана

Пре месец дана сам завршио и специјалну фонтану намењену дечјим прославама. Посебно сам уживао осмишљајући је, јер деца су најискренија публика, а битно ми је било да се њима допадне моја идеја о фонтани са мотивима из дечјег популарног цртаног филма „Патролне шапе“ која садржи чувену осматрачницу и ликове познатих куца – истиче Александар, додајући да помно прати реакције и жеље својих муштерија и поштовалаца, и најбитније му је што од почетка има велику подршку своје породице – брат Саша му помаже приликом презентације на прославама, а велику помоћ има и од родитеља, сестре и зета.

У оквиру Фестивала српских вина, који је одржан 12. пут, ове године изложено више од 300 винских етикета из око 50 винарија из читаве Србије

Здравице упркос епидемији

Традиционални Фестивал српских вина ове године је окупио више од 50 домаћих излагача од којих је десет било са подручја лазаревачке општине. Услед тренутне епидемиолошке ситуације овогодишњи фестивал српских вина први пут је одржан на отвореном, у главној лазаревачкој улици.

Нестабилне временске прилике и право јесење време нису били препрека да у Лазаревац дођу излагачи из целе Србије. Штандове најбољих српских виноградарских обишли су представници општине Лазаревац на челу са председником Бојаном Стевићем, Милорад Грчић, в. д. директора ЕПС-а, Милан Мишковић, директор за производњу угља Огранка РБ „Колубара“, и председници општина Љиг, Лајковац и Топола.

Председник општине Бојан Стевић овом приликом захвалио се свим излагачима на учешћу и истакао је значај ове манифестације за развој туризма и ГО Лазаревац.

– Дванаести фестивал српских вина у организацији ГО Лазаревац, уз подршку Туристичке организације Лазаревац и ЕПС-а, одржава се у нашем граду у специфичним околностима због пандемије коронавируса први пут на отвореном, у пешачкој зони Карађорђевој улици. Посетиоци имају прилику

да дегустирају и купе брендирана вина домаћих произвођача која су на територији целе Србије освајала бројне награде. Хвала свим људима у организационом одбору који су се потрудили да за веома кратко време организују овај значајан догађај за наш град – изјавио је председник општине Бојан Стевић.

Измештање фестивала из сале у безбеднији амбијент Карађорђевој улици, уз поштовање

свих епидемиолошких мера, привукло је велики број посетилаца који су се шетали и упознавали са чувеним произвођачима најбољих српских вина и уживали у дегустацији истих. Љубитељи вина могли су да виде велики број етикета награђиваних винских кућа, као и бројне аутохтоне сорте вина са територије читаве Србије.

М. Павловић

Дегустација у лепом амбијенту

Према речима Ненада Бачанца, члана Већа ГО Лазаревац задуженог за област пољопривреде, упркос специфичним околностима организација овогодишњег фестивала била је на високом нивоу.

– Лазаревачка смотра вина је и ове године била успешна, јер је више од 50 излагача и неколико хиљада посетилаца било задовољно овогодишњим амбијентом и високим квалитетом излаганих вина. А како уз вино одлично иде и музика, ученици и професори Музичке школе „Марко Тајчевић“ својим наступима су направили посебан штимунг. Лазаревац има винску публику и традиција одржавања овог фестивала најбоље говори о његовој будућој перспективи – истакао је Ненад Бачанец, додајући да је управо виноградарство грана пољопривреде која се последњих година убрзано развија, а о томе говори и чињеница да српска вина достижу квалитете италијанских и француских и освајају бројна међународна признања.

■ Почетак позоришне сезоне у Центру за културу Лазаревац

„Сумрак богова“ отворио позориште

Позоришна представа „Сумрак богова“ Београдског драмског позоришта редитеља Јагоша Марковића 14. октобра након шестомесечне паузе отворила је позоришну сезону у Центру за културу Лазаревац. Публика је са одушевљењем поздравила повратак глумице Бранке Катић на београдску позоришну сцену која је уместо Бранке Шелић маестрално одиграла улогу Софи.

Сценску адаптацију рађену по мотивима чувеног филма италијанског редитеља Лукина Висконтија о успону и паду Есенбекових, богате породице

индустријалаца, написао је хрватски писац Ивор Мартиновић.

Ово позоришно дело, осим критике бескруполозних појединаца, приказује и једно друштво које олако, нечињењем, капитулира пред тоталитарном визијом света. Комад прати раслојавања и сукобе унутар нацистичког друштва, и даје слику моралне ерозије једне елитне породице и њихово понашање у новим историјским околностима. Поред Бранке Катић у представи играју: Милан Лане Гуговић, Исидора Симијоновић, Владан Милић, Павле Пекић, Јово Максић, Милан Чучиловић, Милица Зарић и Вања Ненадић.

У складу са свим епидемиолошким препорукама прописаним за рад установа културе, у Центру за културу су предузете све мере како би посетиоци и глумци били безбедни, па је и број сидишта смањен са 543 на 271 место.

М. Павловић

„Смех чаробне моћи има!“

Пристигло више од 1.500 децјих радова

Не прекидајући традицију, али уз поштовање свих препоручених епидемиолошких мера, 16. и 17. септембра у Лазаревцу је, под слоганом „Смех чаробне моћи има!“, 32. пут одржан Међународни фестивал хумора за децу.

Том приликом, у просторијама Библиотеке „Димитрије Туцовић“, која је покретач и организатор ове манифестације, уручене су пригодне награде. Златно Гашино перо за стваралачки допринос срећи детињства добили су Власта Н. Ценић, педагог и песник, и Миња Субота, композитор и аутор култне децје телевизијске емисије „Музички

тобоган“. Сребрно Гашино перо за роман „Позив“ уручено је књижевници Николети Новак. На адресу библиотеке пристигло је више од 1.500 децјих радова, од којих је 80 најбољих и награђено.

Због епидемиолошке ситуације ове године програм манифестације је био измењен. Није било децјег глумачког такмичења, посета писаца школама, многих радионица... Изостала је традиционална поворка маскираних малишана који дефилују главном улицом, па је маскенбал организован у виду онлајн такмичења најлепших фотографија маски. Најважније је да традиција дуга 32 године није прекинута, а остаје нада да ће Фестивал хумора за децу већ идуће године поново представити своје препознатљиве и устаљене садржаје.

М. Радосављевић

■ „Дани пчеларства Колубара 2020.“

Пчелари понудили своје производе

Традиционална изложба пчеларских производа и опреме под називом „Дани пчеларства Колубара 2020.“ одржана је 15. септембра на платоу испред Рударске чесме. Ову манифестацију, која се одржава већ 27. пут, организовало је Удружење пчелара „Будућност“ уз подршку Градске општине Лазаревац. Ове године због епидемиолошке ситуације смањен је број учесника, тако да се на штандовима представило двадесетак излагача из Лазаревца и околних општина. Такође због опасности од коронавируса, први пут је изостао културно-уметнички програм и није одржано предавање пчеларима.

Председник Градске општине Лазаревац Бојан Стевић са својим сарадницима обишао је штандове, и најавио је нове подстицаје за пчеларе. Он је истакао да је Градска општина

у сарадњи са Градом Београдом ове године подржала рад удружења пчелара, а појединачне субвенције остварило је педесетак пољопривредних газдинстава која се баве пчеларством. Њима је као подстицај додељен износ од шест милиона динара, а најављено је и да ће средства за ову намену у буџету општине бити издвојена и наредне године. Председник Удружења пчелара „Будућност“ Михајло Белошевић захвалио је општинском руководству на помоћи при организовању изложбе и на субвенцијама које се додељују пчеларима.

У главној лазаревачкој улици посетиоци изложбе могли су да пазаре квалитетан мед и многобројне пчелиње производе, али и да уживају у радовима удружења „Етно домаћице“ које је представило свој штанд.

М. Радосављевић

■ Пулс театар

Бајковита прича о љубави и разумевању

Након што је Влада Србије донела одлуку да позоришта, уз поштовање епидемиолошких мера могу да се врате у сале, у лазаревачком Центру за културу 5. октобра одржана је премијера децје представе „Сребрни цар“. Комад је, према тексту Сање Савић, режирао Давид Алић, а урађен је у копродукцији Пулс театра и Центра за културу „Вељко Дугошевић“ из Кучева.

Прича необичне тематике базирана је на легенди и словенској митологији. У полупуткарској форми публици старијој од десет година испричана је бајка пуна љубави и разумевања, о борби и пожртвованости сиромашне девојке Смиље која је желела да помогне свом народу.

Мистични свет дочаран је уз мало речи, кроз ситуације, слике, занимљиву сценографију и јединствене костиме. Глумачка чаролија награђена је дугим аплаузом публике.

После тромесечне паузе, Прво приградско позориште Пулс театар током септембра извело је на отвореном више позоришних представа намењених најмлађој публици, које су биле веома добро посећене. Упоредо са реализацијом редовног октобарског програма, глумци се припремају за 13. Фестивал представа за децу и младе професионалних позоришта Србије „Мали Јоаким“, на којем ће одиграти представу „Мали принц“.

М. Радосављевић

Злато за Ленку Дамњановић

Младе стрелкиње
освојиле медаље на
два важна државна
такмичења

Витрине Стрелачког клуба „Колубара“, као и личне колекције, употпуњене су недавно медаљама наших талентованих стрелаца са два најважнија такмичења у домаћем стрелаштву – Државног првенства и финала Купа Србије. Такмичења су одржана током септембра у Смедереву у дисциплини ваздушно оружје за млађе јуниорке, јуниоре и стрелце кадетског узраста.

Најбоља међу њима била је Ленка Дамњановић која је освојила прво место на првенству државе у категорији млађих јуниорки, у дисциплини

■ Тренер Јелена Живановић са стрелцима

ваздушни пиштољ, а друго у категорији кадеткиња. Милица Обрадовић пласирала се у финале и заузела запажено пето место. Трећи члан екипе била је Јана Синђелић, а ове младе такмичарке из Лазаревца екипно су оствариле другу позицију. Најбољи резултат у категорији кадеткиња у дисциплини гађања из ваздушне пушке остварила је Елена Стевановић са освојеним седмим местом.

Само недељу дана раније на ваздушном стрелишту, такође у Смедереву, одржано је финале Купа Стрелачког савеза Србије (Б развојни програм) за стрелце ваздушним оружјем до 18 година. У дисциплини ваздушни пиштољ за млађе јуниорке Милица Обрадовић освојила је друго место. У категорији кадеткиња ваздушном пушком на трећем месту нашла се Елена Стевановић, док је четвртопласирана била Ленка Дамњановић.

Т. Крупниковић

■ Ревиија бокса

Рађање шампиона

Једнодневни боксерски турнир „Грејтест опен“, на којем су прилику да се такмиче добили млади и талентовани спортисти из целе Србије, одржан је 3. октобра на отвореном кошаркашком терену Спортско-рекреативног центра „Колубара“. Боксерски клуб „Грејтест“ ову ревију организује већ трећу годину заредом, са циљем да популаризује здрав начин живота и помогне афирмацију домаћих такмичара, будућих шампиона.

У рингу, који је био постављен на популарном терену „Балерина“, виђене су веома занимљиве борбе како у мушкој, тако и у женској категорији. Освајач овогодишњег трофеја је омладински репрезентативац Србије Никола Камалјевић, капитен БК „Грејтест“, који се може похвалити да иза себе има 30 борби. Уручени су и пехари за најбољу борбу, најбољег тренера и судију турнира.

Ревиија, која је ове године одржана под слоганом „Рађање шампиона“, имала је и хуманитарни карактер. Сав новац прикупљен котилизацијом клубова који су учествовали прослеђен је за лечење тешко оболелих девојчица Лане Јовановић и Миње Матић.

Боксерски клуб „Грејтест“ прославио је недавно свој четврти рођендан. Челници клуба кажу да су поносни на чињеницу да је велики број младих боксера под његовим окриљем направио своје прве кораке, а неки од њих су напредовали и до државне репрезентације.

У уводном делу турнира, након неколико борби најмлађих боксера, за помоћ у реализацији догађаја и допринос популаризацији бокса у нашем граду, уручена је захвалница председнику Градске општине Лазаревац Бојану Стевићу. Домаћини су се на помоћи у организацији захвалили и Боксерском савезу Србије.

Т. Крупниковић

Дечија недеља

Промоцијом спорта у сали ОШ „Дуле Караклајић“ 5. октобра у лазаревачкој општини започета је традиционална манифестација „Дечија недеља“, која је ове године одржана под слоганом „Подељена срећа два пута је већа“. У улози промотера били су капитени три најпопуларнија клуба која носе име „Колубара“ – фудбалског Никола Васиљевић, кошаркашког Никола Симић и рукометног Душан Ненадић.

Популарни спортисти представили су своје спортове малишанима, уз напомену да редовна физичка активност има велики значај у развоју и образовању, јер је основа за правилан психички и социјални развој деце и младих.

Осим о спорту, током недеље посвећеној најмлађима, било је речи и о темама из културе и заштите животне средине. Манифестација је овога пута организована на другачији начин него иначе, уз појачану бригу о здрављу и безбедности свих учесника.

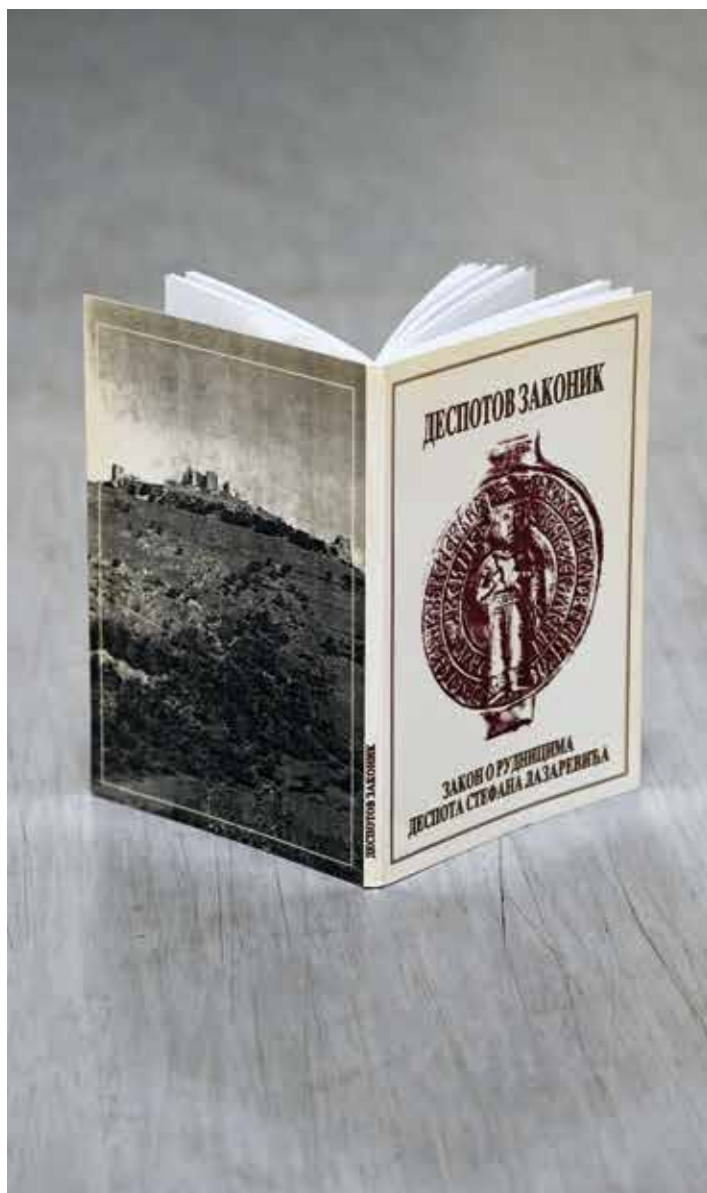
Т. К.

Више од рударства

Иако изузетно важан за правнике, рударе и геологе, текст издат у Новом Брду 1412. године прелази оквири ових струка због података о свакодневици и култури српског народа почетком 15. века

Настао пре више од 600 година, Закон о рудницима деспота Стефана Лазаревића је изузетно значајан документ правног система средњовековне Србије. Уз одредбе о експлоатацији руда, уређује се и живот у рударском граду. Издат је 1412. године у Новом Брду, тада богатом и живом трговачком центру, али је сачуван препис из друге половине 16. века. Србија се тиме придружила европским земљама у којима је рударско законодавство регулисано повељама и законима издаваним за сваки рудник појединачно и град крај њега када би се достигао одређени ниво развоја.

Рударство је на Балканском полуострву имало дугу традицију још од илирских времена и Римског царства. У средњем веку било је важна привредна грана у целој Европи. Полету су умногоме допринели Саси, рудари германског порекла, који су се досељавали у Србију. У доба процвата рударства Ново Брдо је израсло у највећи рударски град у Србији. Сребро се преко Котора и Дубровника извозило у медитеранске земље. Снажан економски развој почетком 15. века довео је до стварања нових привредних средишта и појаве елементарне робно-новчане привреде у оквирима феудалног система. У таквим околностима било је неопходно уредити привредне

односе. Стабилна материјална основа посредно је створила услове за културни развој.

По захтеву градског сабора Новог Брда, а на основу обичајних норми рударског права, комисија састављена од „24 добра човека“ начинила је текст који је озваничен владарским потписом и печатом. Закон чине уводне речи деспота Стефана, правне одредбе о рударству (52 члана), одредбе које уређују економско-правне односе на тргу (23 члана) и завршне деспотове речи. У време доношења закона рудари су били домаћи људи или славизирани Саси.

Чланови законика регулишу истраживање рудног блага,

предуслове отварања новог окна или поновно започињање рада у старом окну и организацију рада. Дефинисана су права, обавезе и односи власника делова рудника. Експлоатација је функционисала на дружинској основи. Такође, утврђена је и могућност давања окна под закуп, обрачун трошкова, евентуални спорови и остали аспекти посла. Друга група чланова покрива неке сегменте свакодневног живота у рударском граду попут висине дажбина, цена и квалитета намирница и занатских производа.

Супруга др Франца Хочеваара, једног од југословенских амбасадора у Букурешту, купила је после Другог светског рата

на лицитацији у Бечу рукопис на старосрпском језику, који су поклонили Српској академији наука и уметности 1959. године. Већ 1962. године рукопис је научно обрадио Никола Радојчић, закључивши да је рукопис са старијег српског преписа или оригинала преписан у другој половини 16. века на папиру из северне Италије. Препис су, претпоставља се, начинили Турци у време Сулејмана Величанственог да би добили приходе из затворених рудника и повећали из већ постојећих.

Закон садржи оновремене изразе и појмове који су с временом нестали, променили значење или су непреводиви. Многи немачки термини су посрбљени. Иначе, уз рукопис на старосрпском језику, позната су још два преписа истог закона. Један је турски превод, а други латински препис старосрпског оригинала. Оба рукописа садрже само рударски део законика.

Међу проучаваоцима документа, који је од огромне важности за српску историографију, јесу и академик Никола Пантић и мр Биљана Марковић, који су у издању београдског „Вајата“ из 1999. године уз текст прописа написали предговор, односно превод и коментар.

М. Караџић

Повластице

Због специфичности посла, законске привилегије су биле детаљно уобличене. Повластице су се односиле на снабдевање материјалом за рад и основним намирницама.

Рудари су недељом на тргу имали право пречег снабдевања храном и у одређено време нико осим њих није могао да купује. Такође, било је забрањено продавати лој и коже ван града. У кожним врећама изношени су руда, земља, камен и отпад. Од лоја су прављене свеће за рад у подземним ходницима, те су се свакодневно трошиле велике количине. За утају лоја преступник се кажњавао новчаном казном и одузимањем утајене робе.

/// Фото: Милан Цвијетић

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд 658(497.11)(085.3)
ЕЛЕКТРОПРИВРЕДА Србије Енергија Колубара ЕПС Енергија Колубара / главни и одговорни уредник Ана Павловић. -
2017, бр. 1 (нов.) - . - Лазаревац : Електропривреда Србије, 2017- (Београд : Birograf comp). - 30 cm
Месечно. - Је наставак: Колубара (Лазаревац) = ISSN 1451-2890
ISSN 2560-5143 = ЕПС Енергија Колубара
COBISS.SR-ID 250299404

